

Szukasz spokoju i odpoczynku w górach?

Chcesz uniknąć zgiełku dużych tatrzańskich ośrodków, ale jednocześnie pragniesz mieć wszystkie atrakcje na wyciągnięcie ręki? Odwiedź przepięknie położoną, różnorodną i zachwycającą **gminę Biały Dunajec**, a będziesz wracał do nas już zawsze!

Gmina Biały Dunajec – ze względu na swoje położenie – to świetna baza wypadowa w Tatry. Stąd blisko na najpopularniejsze szlaki, do basenów termalnych oraz większych ośrodków turystycznych – Zakopanego (oddalonego zaledwie o 10 km) czy Nowego Targu. Znajdują się u nas także liczne ciekawe przykłady budownictwa regionalnego i sakralnego. Na gości czeka kilka tysięcy miejsc noclegowych na każdą kieszeń, karczmy i restauracje serwujące regionalne przysmaki, a nade wszystko nasi gościnni i życzliwi mieszkańcy!

Zapierający dech w piersiach widok rozpościerający się z Gliczarowa Górnego.

Widok jak się patrzy!

Gmina Biały Dunajec należy do regionu Podhala, którego granice wyznaczają Tatry, Gorce, przełęcz Obidowa oraz Spisz i Orawa. Położenie u podnóża Tatr, na Pogórzu Spisko-Gubałowskim sprawia, że rozpościerają się stąd zapierające dech w piersiach widoki – na Tatry, Gorce, Beskidy i Kotlinę Orawsko-Nowotarską. Są one równie zachwycające bez względu na porę roku – skąpane w letnim słońcu czy otulone białą warstwą śniegu. Centrum gminy jest Biały Dunajec, wieś rozlokowana na wysokości 660 – 720 m n.p.m., którą przecina potok o tej samej nazwie. Stanowi on naturalną granicę pomiędzy dwiema częściami Pogórza Spisko-Gubałowskiego: wschodnią, czyli Pogórzem Gliczarowskim oraz zachodnią, czyli Pogórzem Gubałowskim.

O gminie

W skład gminy Biały Dunajec – liczącej ponad 7 tysięcy mieszkańców i 35,5 km kwadratowych powierzchni – wchodzi pięć sołectw: Biały Dunajec, Gliczarów Górny, Gliczarów Dolny, Leszczyny i Sierockie. Gliczarów Górny i Gliczarów Dolny to wsie położone na Pogórzu Spiskim, zaś Leszczyny i Sierockie znajdują się na Pogórzu Gubałowskim.

Biały Dunajec

– to centrum administracyjne gminy. Pierwsze wzmianki na temat Białego Dunajca pojawiają się w 1564 r., kiedy to urzędnicy króla Zygmunta Augusta opisując ziemie Rzeczypospolitej wymienili nową osadę: „...Dunajecz Biały na owej rzece która z Tatrów wypada po stronie polskiej, zasiadło kmieci sześciu...”. Akt założycielski (lokacyjny) wsi Biały Dunajec został wystawiony piętnaście lat później – 23 lutego 1579 roku przez starostę królewskiego. Przez lata wieś była największą osadą na przedgórzu Tatr – aż do zaludnienia i usamodzielnienia się kolejnych miejscowości. Szybki rozwój Białego Dunajca nastąpił w okresie międzywojennym, kiedy to powstała fabryka tektury (1919 r.) i białodunajcka parafia (1938 r.).

Leszczyny

– niewielka miejscowość pomiędzy Białym Dunajcem a Sierockiem, położona na wysokości pomiędzy 840 a 940 m n.p.m. Leszczyny stanowiły pierwotnie przysiółek należący do wsi Biały Dunajec. Pierwsze wzmianki pochodzą z 1620 roku. Od roku 1980 r. Leszczyny stanowią samodzielne sołectwo.

Gliczarów (Dolny i Górny)

– jedna z najpiękniej położonych wsi w paśmie Pogórza Spisko-Gubałowskiego. Początki Gliczarowa datowane są na lata dwudzieste XVII w. Wtedy to starosta nowotarski Stanisław Witowski prowadził na Podhalu intensywną akcję kolonizacyjną, zakładając szereg miejscowości, w tym Gliczarów. Zasadźcą był Marcin Bafia, którego syn, Andrzej, otrzymał z rąk króla Jana Kazimierza przywilej na sołectwo w „Gleycarowie”. Po drugiej wojnie światowej wieś została administracyjnie podzielona na dwie części: Gliczarów Dolny i Gliczarów Górny. Według legendy nazwa miejscowości pochodzi od znalezionej jakoby w dolinie Gliczarowa skarbu w postaci „sulocka z glajcarami” – czyli austriackimi „krajcarami” – srebrną, a później miedzianą monetą.

Sierockie

– leży na wysokości 920-1010 m. n.p.m., na linii wododziałowej pomiędzy Białym Dunajcem a zlewnią potoku Skrzywniańskiego. To jedna z najładniejszych widokowo wsi wierzchowych na Podhalu. Pierwsze wzmianki o tej miejscowości pochodzą z roku 1648, kiedy to wzgórze zasiedlili pasterze owiec, wyrębiając dotychczasowy fragment puszczy podhalańskiej.

Św. Jan Nepomucen, Gliczarów Dolny
fot. Janusz Tycner

Kapliczka przy Jarząbkach,
Gliczarów Dolny. fot. Janusz Tycner

Piechotą przez gminę

Gmina Biały Dunajec to nie tylko świetna baza wypadowa na najpopularniejsze tatrzańskie szlaki. Również na jej terenie jest co zobaczyć i gdzie pospacerować.

Szczególnie polecamy trasy:

- **Biały Dunajec – Leszczyńny – Sierockie – Rolów Wierch – Ząb – Gubałówka**

Wycieczka grzbietami Pogórza Gubałowskiego zajmie nam ok. 3 godz., po drodze wspaniałe punkty widokowe.

- **Biały Dunajec – Tatary – Ząb – Gubałówka**

Krótsza, około dwugodzinna trasa pasmem Pogórza Gubałowskiego z malowniczymi widokami na Tatry i okolice.

- **Biały Dunajec – Stołowe – Gliczarów Górny – Gliczarów Dolny – Wojtusiców Wierch – Biały Dunajec – Kuny**

Trasa jednym z pasm Pogórza Gliczarowskiego, o dużych walorach krajobrazowych, niezbyt wymagająca, choć dość długa (jej pokonanie zajmuje ok. 3,5 godziny).

- **Spacer po Białym Dunajcu**

Zaczynamy od najstarszej części wsi osiedla Sołtystwo, dalej wędrujemy doliną potoku Białego Dunajca, ulicami Jana Pawła II, Kościuszki, Miłośników Podhala, Piłsudskiego w stronę Poronina. Po drodze mijamy obiekty kultu religijnego. Po dwóch godzinach kończymy przechadzkę.

Dla fanów dwóch kółek

W gminie Biały Dunajec możemy podziwiać krajobrazy z perspektywy rowerowego siodła. Uczciwie jednak trzeba przyznać, że wycieczkę rowerową warto dobrze zaplanować biorąc pod uwagę przede wszystkim naszą kondycję. Bywa, że podjazdy są strome, ale warto nieco się wysilić, bo czekające na nas widoki z pewnością wynagrodzą trud włożony w pedałowanie.

Szlaki rowerowe:

- **Biały Dunajec – Gliczarów Dolny – Gliczarów Górny – Biały Dunajec, długość 15 km (czas przejazdu 2 godz.)**

Trasa dosyć trudna, chociaż na całej długości prowadzi drogą asfaltową. Wycieczkę najlepiej rozpocząć w okolicy Urzędu Gminy. Po drodze czeka nas m.in. ostry, trwający ok. 2 km podjazd, podczas którego wznosimy się o prawie 200 metrów, do wysokości 980 m n.p.m. Cały wysiłek włożony w jego pokonanie wynagradza rozległa panorama Tatr oraz widok na Babią Górę i Gorce.

- **Biały Dunajec – Stołowe – Biały Dunajec, długość 12 km (czas przejazdu 1,5 godz.)**

Trasa dla zaprawionych w rowerowym boju – do pokonania różnica wzniesień wynosząca 300 m, trasa trudna.

- **Biały Dunajec – Bukowina Tatrzańska – Biały Dunajec, długość 25 km (czas przejazdu 2,5 godz.)**

Po drodze ostra wspinaczka do Gliczarowa Górnego, następnie trasa wzdłuż Wierchu Olczańskiego aż do Bukowiny Tatrzańskiej. Powrót do Białego Dunajca drogą wiodącą przez Gliczarów Dolny, różnica wzniesień – 300 m.

Zimą z górki

Zimą gmina to raj dla narciarzy. Dzięki korzystnemu nachyleniu słabo zalesionych stoków pokrywa śnieżna zalega tu naprawdę długo. W gminie działają trzy wyciągi:

- „U Steni” w Gliczarowie Górnym,
- „GliczarowSKI” w Gliczarowie Dolnym
- białodunajecki „Toko - Land”.

Na narciarzy czekają trasy zjazdowe o zróżnicowanym poziomie trudności, wypożyczalnie sprzętu sportowego, a dla początkujących – pomoc wykwalifikowanych instruktorów.

Kultura przede wszystkim

W gminie Biały Dunajec zachowane i pielęgnowane są bogactwo i różnorodność kultury podhalańskiej. Gwara, muzyka, taniec, rękodzieło i architektura – to decyduje o naszej wyjątkowości. Dbamy o to, by to co najcenniejsze – góralską tradycję przekazywać młodemu pokoleniu.

Czy wiesz, że

W gminie Biały Dunajec działają cztery zespoły regionalne. Dziecięco-młodzieżowy zespół „Białodunajcanie” powstał w 2004 roku, jest laureatem wielu przeglądów i festiwali. Dzieci, młodzież i dorosłych skupia powstały w 2010 roku zespół „Wierchy” z Gliczarowa Górnego. Dwa zespoły działają z kolei przy szkołach. Są to „Zowierucha” z Gliczarowa Dolnego oraz „Mali Holni” z Sierockiego.

Folklor i dobra zabawa

Organizatorem lub współorganizatorem cyklicznych imprez w Białym Dunajcu jest tutejszy Gminny Ośrodek Kultury. Najważniejszymi wydarzeniami odbywającymi się na terenie gminy, które skupiają nie tylko mieszkańców, ale także odwiedzających nas gości są:

PARADA GAZDOWSKA

podczas której oprócz przejazdu konnych tradycyjnymi góralskimi sankami zwanymi kumoterkami rozgrywane są też wyścigi kumoterek, a także skiring (narciarz jadący za koniem z jeźdźcem) i ski-skiring (narciarz jadący za koniem bez jeźdźca)

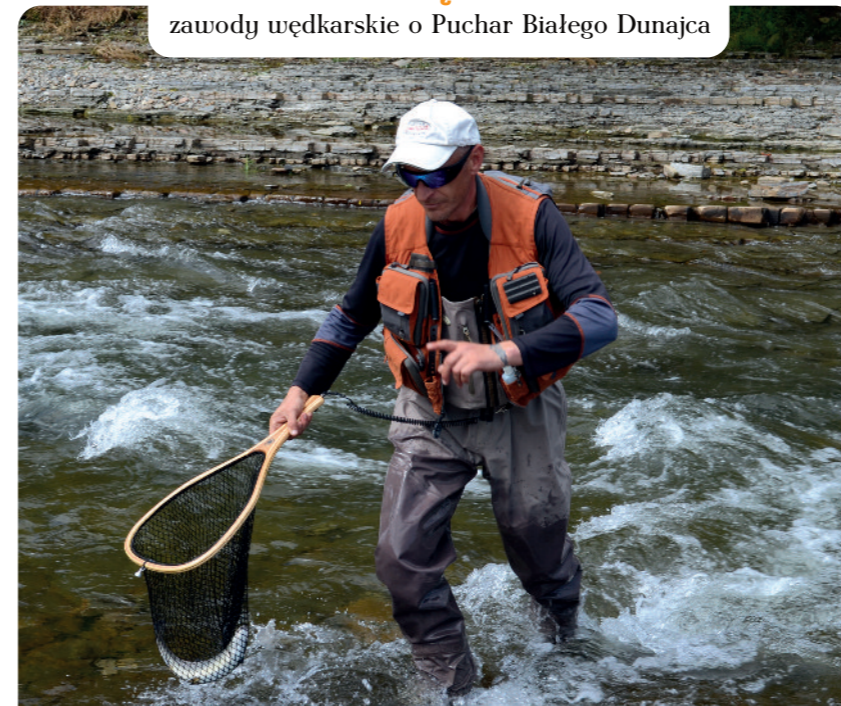

WIELKANOCNO KOSOŁECKA

konkurs dla dzieci na najpiękniejszy i najbardziej zgodny z tradycją koszyczek ze święconym

MAJÓWKA WĘDKARSKA

zawody wędkarskie o Puchar Białego Dunajca

WYBORY NOŚWARNIYJSYJ GÓROLECKI

czyli pełna humoru, emocjonująca rywalizacja pań o koronę miss

OGÓLNOPOLSKI PODHALAŃSKI RAJD NARCIARSKI

zawody narciarskie drużyn Ludowych Zespołów Sportowych z całej Polski, połączone ze sprawdzianem wiedzy o regionie Podhala i Tatr.

DUNAJECKIE GRANIE

zawody piłkarskie seniorów i drużyn młodzieżowych

FESTIWAL PAPIESKI

konkursy: plastyczny, recytatorski i muzyczny poświęcony papieżom: Janowi Pawłowi II, Benedyktowi XVI oraz Franciszkowi

KONKURS MŁODYK TONIECNIKÓW

konkurs tańca zbójnickiego i solowego dla dzieci i młodzieży

DZIEŃ PSTRĄGA

czyli święto nawiązujące do herbu gminy (srebrna ryba i trzy złote gwiazdy w błękitnym polu) – zawody wędkarskie i konkurs na najlepszą potrawę z pstrąga

Matka Boska z Aniołowej Kaplicy na Koszarkowym Wierchu w Groniu. fot. Janusz Tycner

Szlakiem Wojciecha Kułacha Wawrzyńcoka

Wędrując przez gminę i Podhale warto zwrócić uwagę na pewien niezwykle szlak, który tworzą drewniane rzeźby – kapliczki, świątki i krzyże. Ich autorem jest Wojciech Kułach Wawrzyńcok, jeden z najbardziej znanych XIX-wiecznych podhalańskich rzeźbiarzy ludowych.

Artysta urodził się w Gliczarowie i tu spędził swoje życie. Nie tylko rzeźbił (w drewnie, metalu i kamieniu), ale był też świetnym muzykantem i tancerzem. To dlatego mówi się o nim „Leonardo da Vinci z Gliczarowa”. Jednym z jego najbardziej znanych dzieł są trzy ołtarze w „Starym Kościółku” przy ulicy Kościeliskiej w Zakopanem, czy krzyż nad Czarnym Stawem.

Aniołek, Sanktuarium Maryjne w Ludźmierzu
fot. Janusz Tycner

Zasłużeni dla kultury i sztuki

Z gminą Biały Dunajec związanych jest wiele wybitnych postaci. Niektóre z nich zapisały się nie tylko w historii regionu, ale także kraju:

Andrzej Galica (1873-1945)

– pochodził z góralskiego rodu. Podczas I wojny światowej walczył w Legionach Piłsudskiego, po wojnie był generałem. Był twórcą pułków Strzelców Podhalańskich, popularnych „Podhalańczyków”, zaprojektował też ich galowe mundury nawiązujące do góralskiego stroju. Już jako student służył swojej Skalnej Ojcowiznie twórczością literacką. To autor dramatów, wspomnień z życia wojskowego, szkiców i obrazków z dziejów strzelców podhalańskich, dwóch powieści i wierszy.

Wojciech Kułach Wawrzyńcok (1812-1897)

– najbardziej znany z podhalańskich rzeźbiarzy ludowych. W młodości na piechotę dotarł do Rzymu, gdzie ogromne wrażenie wywarła na nim włoska sztuka i architektura. Samouk przetwarzający barokowe formy w zupełnie niezwykle sposób.

Andrzej Skupień-Florek (1902-1973)

– wywodzący się ze Stołowego (wysoko położonego przysiółka Białego Dunajca) poeta i gawędziarz. Dziełem jego życia jest „Biały Dunajec – moja wieś rodzinna”, nad którym pracował kilkanaście lat. Pisał liczne artykuły, opowiadania, gawędy i wiersze.

Franciszek Świder Zbójnik (1922-2010)

– muzykant, tancerz, śpiewak, gawędziarz, laureat nagrody imienia Oskara Kolberga. Członek wielu zespołów regionalnych (Państwowego Zespołu Artystycznego „Biały Dunajec”, zespołu „Holny” z Zakopanego) i laureat wielu nagród w konkursach i przeglądach folklorystycznych.

Władysław Trebunia-Tutka (1942-2012)

– wszechstronnie utalentowany artysta, malarz, znakomity muzykant (grał m.in. na skrzypcach, dudach i innych instrumentach pasterskich), założyciel rodzinnego zespołu Trebunie-Tutki, człowiek wielce zasłużony dla kultury góralskiej.

Ważne instytucje, adresy i telefony

Urząd Gminy Białym Dunajec

ul. Jana Pawła II 312
34-425 Białym Dunajec
tel. 18 207 31 97
www.dunajec.net

Gminny Ośrodek Kultury im. gen. bryg. Andrzeja Galicy w Białym Dunajcu

ul. Jana Pawła II 363
34-425 Białym Dunajec
tel. 18 200 16 90
www.gokbialydunajec.pl

Gminna Biblioteka Publiczna im. Zofii Solarzowej w Białym Dunajcu

ul. Jana Pawła II 363, 34-425 Białym Dunajec
tel./fax 18 207 38 98
e-mail: bdgpb@op.pl

Hala sportowa i siłownia

ul. Jana Pawła II 184a (obok budynku Szkoły Podstawowej i Gimnazjum nr 1 w Białym Dunajcu)
rezerwacja w Urzędzie Gminy, tel. 18 207 31 97

Punkt Informacji Turystycznej

Gminny Ośrodek Kultury w Białym Dunajcu
ul. Jana Pawła II 363
tel. 18 200 16 90 wew. 23

spis treści

Widok jak się patrzy!	s. 3
O gminie	s. 4-5
Piechotą przez gminę	s. 6
Dla fanów dwóch kólek	s. 7
Zimą z górki	s. 8
Kultura przede wszystkim	s. 9
Folklor i dobra zabawa	s. 10-13
Szlakiem Wojciecha Kułacha Wawrzyńcoka	s. 14
Zasłużeni dla kultury i sztuki	s. 15
Białym Dunajec na starych fotografiach	s. 16-17
Ważne instytucje, adresy i telefony	s. 18

Redakcja: Joanna Korta, Gminny Ośrodek Kultury w Białym Dunajcu

Projekt i skład: Ryszard Wachel

Rysunki: Ryszard Szokalski

Zdjęcia: Dawid Gondek, Stanisław Stołowski, Łukasz Nodzyński, archiwum GOK w Białym Dunajcu

Wydawca: Gminny Ośrodek Kultury w Białym Dunajcu, ul. Jana Pawła II 363, 34-425 Białym Dunajec

